

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 16ης Φεβρουαρίου 2017¹

«Προδικαστική παραπομπή — Χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης — Σύνορα, άσυλο και μετανάστευση — Σύστημα του Δουβλίνου — Κανονισμός (ΕΕ) 604/2013 — Άρθρο 4 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης — Απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση — Μεταφορά βαριά άρρωστου αιτούντος άσυλο προς το κράτος που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησής του — Μη συνδρομή βάσιμων λόγων που να οδηγούν στο συμπέρασμα ότι στο εν λόγω κράτος μέλος υπάρχουν αποδεδειγμένες συστημικές ελλείψεις — Υποχρεώσεις επιβαλλόμενες στο κράτος μέλος που πρέπει να πραγματοποιήσει τη μεταφορά»

Στην υπόθεση C-578/16 PPU,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής απόφασης δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Vrhovno sodišče (Ανώτατο Δικαστήριο, Σλοβενία) με απόφαση της 28ης Οκτωβρίου 2016, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 21 Νοεμβρίου 2016, στο πλαίσιο της δίκης

C. K.,

H. F.,

A. S.

κατά

Republika Slovenija,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J. L. da Cruz Vilaça (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, M. Berger, A. Borg Barthet, E. Levits και F. Biltgen, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: E. Tanchev

γραμματέας: M. Aleksejev, διοικητικός υπάλληλος,

έχοντας υπόψη το αίτημα του αιτούντος δικαστηρίου της 28ης Οκτωβρίου 2016, το οποίο περιήλθε στο Δικαστήριο στις 21 Νοεμβρίου 2016, να εξεταστεί η αίτηση προδικαστικής απόφασης με την επείγουσα διαδικασία, σύμφωνα με το άρθρο 107 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου,

έχοντας υπόψη την απόφαση του πέμπτου τμήματος της 1ης Δεκεμβρίου 2016 να δεχθεί το εν λόγω αίτημα,

¹ — Γλώσσα διαδικασίας: η σλοβενική.

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζήτησης της 23ης Ιανουαρίου 2017,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- οι C. K., H. F. και A. S., εκπροσωπούμενοι αρχικώς από την Z. Kojić, στη συνέχεια δε από τον M. Nabergoj, svetovalca za begunce,
- η Σλοβενική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις N. Pintar Gosenca και A. Vran,
- η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τον L. Cordì, avvocato dello Stato,
- η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από την C. Crane, επικουρούμενη από τον D. Blundell, barrister,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τη M. Κοντού-Durande και τον M. Žebre,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 9ης Φεβρουαρίου 2017,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής απόφασης αφορά την ερμηνεία του άρθρου 3, παράγραφος 2, και του άρθρου 17, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΕ) 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα (ΕΕ 2013, L 180, σ. 31, στο εξής: κανονισμός Δουβλίνο ΙΙΙ), του άρθρου 267 ΣΛΕΕ καθώς και του άρθρου 4 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ, αφενός, της C. K., του H. F. και του τέκνου τους A. S. και, αφετέρου, της Republika Slovenija (Δημοκρατίας της Σλοβενίας), εκπροσωπούμενης από το Υπουργείο Εσωτερικών της Σλοβενίας, σχετικά με τη μεταφορά των προσώπων αυτών προς την Κροατία, κράτος μέλος το οποίο ορίστηκε ως υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησής τους περί χορήγησης διεθνούς προστασίας σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ.

Το νομικό πλαίσιο

Το διεθνές δίκαιο

Η Σύμβαση της Γενεύης

- 3 Το άρθρο 33 της Σύμβασης για το καθεστώς των προσφύγων, η οποία υπογράφηκε στη Γενεύη στις 18 Ιουλίου 1951 [*Recueil des traités des Nations Unies*, τόμος 189, σ. 150, αριθ. 2545 (1954), όπως συμπληρώθηκε με το πρωτόκολλο για το καθεστώς των προσφύγων, το οποίο συνάφθηκε στη Νέα Υόρκη την 31η Ιανουαρίου 1967] (στο εξής: Σύμβαση της Γενεύης), τιτλοφορείται «Απαγόρευσις απελάσεως ή επαναπροωθήσεως», και ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Ουδεμία Συμβαλλομένη Χώρα θα απελαύνη ή θα επαναπροωθή, καθ' οιονδήποτε τρόπον, Πρόσφυγας, εις τα σύνορα εδαφών ένθα η ζωή ή ελευθερία αυτών απειλούνται διά λόγους φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξεως ή πολιτικών πεποιθήσεων.»

Η ΕΣΔΑ

- 4 Υπό τον τίτλο «Απαγόρευση των βασανιστηρίων», το άρθρο 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, η οποία υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950 (στο εξής: ΕΣΔΑ), ορίζει τα ακόλουθα:

«Ουδείς επιτρέπεται να υποβληθή εις βασάνους ούτε εις ποινάς ή μεταχειρίσιν απανθρώπους ή εξευτελιστικές.»

Το δίκαιο της Ένωσης

Ο Χάρτης

- 5 Το άρθρο 1 του Χάρτη, το οποίο φέρει τον τίτλο «Ανθρώπινη αξιοπρέπεια», ορίζει τα εξής:
- «Η ανθρώπινη αξιοπρέπεια είναι απαραβίαστη. Πρέπει να είναι σεβαστή και να προστατεύεται.»
- 6 Το άρθρο 4 του Χάρτη, το οποίο επιγράφεται «Απαγόρευση των βασανιστηρίων και των απάνθρωπων ή εξευτελιστικών ποινών ή μεταχείρισης», ορίζει ότι:
- «Κανείς δεν μπορεί να υποβληθεί σε βασανιστήρια ούτε σε απάνθρωπες ή εξευτελιστικές ποινές ή μεταχείριση.»
- 7 Το άρθρο 19 του Χάρτη, με τίτλο «Προστασία σε περίπτωση απομάκρυνσης, απέλασης και έκδοσης», προβλέπει στην παράγραφο 2 τα ακόλουθα:
- «Κανείς δεν μπορεί να απομακρυνθεί, να απελαθεί ή να εκδοθεί προς κράτος όπου διατρέχει σοβαρό κίνδυνο να του επιβληθεί η ποινή του θανάτου ή να υποβληθεί σε βασανιστήρια ή άλλη απάνθρωπη ή εξευτελιστική ποινή ή μεταχείριση.»

- 8 Το άρθρο 51 του Χάρτη, το οποίο επιγράφεται «Πεδίο εφαρμογής», ορίζει στην παράγραφο 1 τα κατωτέρω:

«Οι διατάξεις του παρόντος Χάρτη απευθύνονται στα θεσμικά και λοιπά όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης, τηρουμένης της αρχής της επικουρικότητας, καθώς και στα κράτη μέλη, μόνον όταν εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης. Κατά συνέπεια, οι ανωτέρω σέβονται τα δικαιώματα, τηρούν τις αρχές και προάγουν την εφαρμογή τους, σύμφωνα με τις αντίστοιχες αρμοδιότητές τους και εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων της Ένωσης, όπως της απονέμονται από τις Συνθήκες.»

- 9 Το άρθρο 52 του Χάρτη, το οποίο επιγράφεται «Εμβέλεια και ερμηνεία των δικαιωμάτων και των αρχών», ορίζει στην παράγραφο 3 τα εξής:

«Στο βαθμό που ο παρών Χάρτης περιλαμβάνει δικαιώματα που αντιστοιχούν σε δικαιώματα τα οποία διασφαλίζονται στην [ΕΣΔΑ], η έννοια και η εμβέλειά τους είναι ίδιες με εκείνες που τους αποδίδει η εν λόγω Σύμβαση. Η διάταξη αυτή δεν εμποδίζει το δίκαιο της Ένωσης να παρέχει ευρύτερη προστασία.»

Ο κανονισμός Δουβλίνο III

- 10 Ο κανονισμός Δουβλίνο III, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 19 Ιουλίου 2013, αντικατέστησε τον κανονισμό (ΕΚ) 343/2003 του Συμβουλίου, της 18ης Φεβρουαρίου 2003, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας (ΕΕ 2003, L 50, σ. 1, στο εξής: κανονισμός Δουβλίνο II), με ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2014.

- 11 Οι αιτιολογικές σκέψεις 4, 5, 9, 32 και 39 του κανονισμού Δουβλίνο III έχουν ως ακολούθως:

«(4) Τα συμπεράσματα του Τάμπερε προσδιόρισαν επίσης ότι το [κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου] θα πρέπει να περιλαμβάνει, σε μία βραχυχρόνια προοπτική, ένα σαφή και λειτουργικό καθορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αιτήσεων ασύλου.

(5) Μια τέτοια μέθοδος θα πρέπει να θεμελιώνεται σε αντικειμενικά και δίκαια κριτήρια τόσο για τα κράτη μέλη όσο και για τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα. Θα πρέπει, ιδίως, να επιτρέπει τον ταχύ προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο, προκειμένου να κατοχυρώνεται η πραγματική πρόσβαση στις διαδικασίες χορήγησης διεθνούς προστασίας και να μην διακυβεύεται ο στόχος της ταχύτητας κατά την εξέταση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας.

[...]

(9) Ενόψει των αποτελεσμάτων των αξιολογήσεων που διενεργήθηκαν όσον αφορά την εφαρμογή των μέσων της πρώτης φάσης, ενδείκνυται, στο παρόν στάδιο, να επιβεβαιωθούν οι αρχές στις οποίες βασίζεται ο κανονισμός [Δουβλίνο II], καθώς επίσης και να επέλθουν οι αναγκαίες βελτιώσεις, βάσει της εμπειρίας, στην αποτελεσματικότητα του συστήματος του Δουβλίνου και στην προστασία που χορηγείται στους αιτούντες στο πλαίσιο του εν λόγω συστήματος. [...] Θα πρέπει να προβλεφθεί ένας ολοκληρωμένος “έλεγχος καταλληλότητας” με τη διενέργεια επανεξέτασης βάσει αποδεικτικών στοιχείων η οποία θα καλύπτει τα νομικά, οικονομικά και κοινωνικά αποτελέσματα του συστήματος του Δουβλίνου, συμπεριλαμβανομένων των αποτελεσμάτων του στα θεμελιώδη δικαιώματα.

[...]

(32) Όσον αφορά τη μεταχείριση των προσώπων τα οποία εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού, τα κράτη μέλη δεσμεύονται από τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από πράξεις του διεθνούς δικαίου, συμπεριλαμβανομένης της σχετικής νομολογίας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

[...]

(39) Ο παρών κανονισμός σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τηρεί τις αρχές που αναγνωρίζονται, ιδίως, από τον [Χάρτη]. Ιδιαίτερα, ο παρών κανονισμός αποσκοπεί να εξασφαλίσει την πλήρη τήρηση του δικαιώματος ασύλου που διασφαλίζεται από το άρθρο 18 του Χάρτη, καθώς και τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται στα άρθρα 1, 4, 7, 24 και 47 αυτού. Ο παρών κανονισμός θα πρέπει κατά συνέπεια να εφαρμόζεται ανάλογα.»

12 Το άρθρο 3 του ίδιου κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Πρόσβαση στη διαδικασία εξέτασης αίτησης διεθνούς προστασίας», έχει ως εξής:

«1. Τα κράτη μέλη εξετάζουν κάθε αίτηση διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα στο έδαφος οποιουδήποτε από αυτά, συμπεριλαμβανομένων των συνόρων ή των ζωνών διέλευσης. Η αίτηση εξετάζεται από ένα μόνο κράτος μέλος, το οποίο είναι το οριζόμενο ως υπεύθυνο σύμφωνα με τα κριτήρια που αναφέρονται στο κεφάλαιο III.

2. [...]

Όταν είναι αδύνατη η μεταφορά αιτούντος στο κράτος μέλος που έχει προσδιοριστεί πρωτίστως ως υπεύθυνο, εξαιτίας βάσιμων λόγων που οδηγούν στο συμπέρασμα ότι υπάρχουν συστημικές ελλείψεις στη διαδικασία ασύλου και στις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων στο εν λόγω κράτος μέλος, με αποτέλεσμα να υπάρχει κίνδυνος απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης, κατά την έννοια του άρθρου 4 του [Χάρτη], το προσδιορίζον κράτος μέλος εξακολουθεί να εξετάζει τα κριτήρια του κεφαλαίου III, ώστε να διαπιστώσει αν άλλο κράτος μέλος μπορεί να προσδιοριστεί ως υπεύθυνο.

[...]»

13 Το κεφάλαιο III του κανονισμού Δουβλίνο III περιέχει τα κριτήρια για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου. Στο κεφάλαιο αυτό εντάσσεται, μεταξύ άλλων, και το άρθρο 12 του εν λόγω κανονισμού, με τίτλο «Έκδοση τίτλων διαμονής ή θεωρήσεων», το οποίο προβλέπει στην παράγραφο 2 τα εξής:

«Εάν ο αιτών είναι κάτοχος έγκυρης θεώρησης, το κράτος μέλος που την εξέδωσε είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης διεθνούς προστασίας [...]».

14 Το άρθρο 17 του κανονισμού αυτού, με τίτλο «Ρήτρες διακριτικής ευχέρειας», ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 3 παράγραφος 1, κάθε κράτος μέλος δύναται να αποφασίζει να εξετάζει αίτηση διεθνούς προστασίας που έχει κατατεθεί από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα, ακόμη και αν δεν είναι υπεύθυνο για την εξέταση δυνάμει των κριτηρίων που ορίζονται στον παρόντα κανονισμό.

[...]»

15 Το κεφάλαιο VI του κανονισμού Δουβλίνο III τιτλοφορείται «Διαδικασίες για την αναδοχή και την εκ νέου ανάληψη». Περιέχει, μεταξύ άλλων, τα άρθρα 27, 29, 31 και 32 του κανονισμού αυτού.

16 Το άρθρο 27 του εν λόγω κανονισμού, με τίτλο «Προσφυγές», ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Ο αιτών ή άλλο πρόσωπο όπως αναφέρεται στο άρθρο 18 παράγραφος 1 στοιχείο γ) ή δ) έχει το δικαίωμα άσκησης πραγματικής προσφυγής, με τη μορφή ένδικου μέσου ή επανεξέτασης, ενώπιον δικαστηρίου, τόσο για τα πραγματικά όσο και για τα νομικά στοιχεία, κατά απόφασης μεταφοράς.»

17 Το τμήμα VI του κεφαλαίου VI του κανονισμού Δουβλίνο III, το οποίο αφορά τις μεταφορές των αιτούντων άσυλο προς το υπεύθυνο κράτος μέλος, περιέχει το άρθρο 29 του κανονισμού αυτού, με τίτλο «Λεπτομέρειες και προθεσμίες», το οποίο προβλέπει τα κατωτέρω:

«1. Η μεταφορά του αιτούντος ή άλλου προσώπου όπως αναφέρεται στο άρθρο 18 παράγραφος 1 στοιχείο γ) ή δ) από το κράτος μέλος που υπέβαλε το αίτημα προς το υπεύθυνο κράτος μέλος πραγματοποιείται σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο του κράτους μέλους που υπέβαλε το αίτημα, ύστερα από διαβούλευση μεταξύ των ενδιαφερομένων κρατών μελών, μόλις αυτό είναι πρακτικά δυνατόν και το αργότερο εντός προθεσμίας έξι μηνών από την αποδοχή του αιτήματος περί αναδοχής ή εκ νέου ανάληψης του ενδιαφερομένου από άλλο κράτος μέλος ή από την έκδοση οριστικής απόφασης επί ένδικου μέσου ή επανεξέτασης εφόσον σύμφωνα με το άρθρο 27 παράγραφος 3 υπάρχει ανασταλτικό αποτέλεσμα.

Εάν οι μεταφορές στο υπεύθυνο κράτος μέλος εκτελούνται με ελεγχόμενη αναχώρηση ή με συνοδεία, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι εκτελούνται λαμβάνοντας υπόψη τον ανθρώπινο παράγοντα και με πλήρη σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

[...]

2. Εάν η μεταφορά δεν πραγματοποιηθεί εντός της προθεσμίας των έξι μηνών, το υπεύθυνο κράτος μέλος απαλλάσσεται των υποχρεώσεων του αναδοχής ή εκ νέου ανάληψης του ενδιαφερομένου και η ευθύνη μεταβιβάζεται τότε στο κράτος μέλος που υπέβαλε το αίτημα. Η προθεσμία αυτή μπορεί να παρατείνεται σε ένα έτος κατ' ανώτατο όριο, εάν η μεταφορά δεν κατέστη δυνατόν να πραγματοποιηθεί λόγω φυλάκισης του ενδιαφερομένου ή σε 18 μήνες κατ' ανώτατο όριο αν ο ενδιαφερόμενος διαφεύγει.

[...]

4. Η Επιτροπή, μέσω εκτελεστικών πράξεων, καθορίζει ενιαίους όρους για τη διαβούλευση και την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών, ιδίως σε περίπτωση αναβολής ή καθυστέρησης μεταφορών, μεταφορών κατόπιν αυτόματης αποδοχής, μεταφορών ανήλικου ή εξαρτώμενων προσώπων και ελεγχόμενων μεταφορών. [...]

18 Στο ίδιο τμήμα VI, το άρθρο 31 του εν λόγω κανονισμού, με τίτλο «Ανταλλαγή συναφών πληροφοριών πριν από την εκτέλεση μεταφοράς», έχει ως εξής:

«1. Το κράτος μέλος που εκτελεί τη μεταφορά αιτούντος [...] γνωστοποιεί στο υπεύθυνο κράτος μέλος τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα του προσώπου που θα μεταφερθεί, τα οποία θεωρούνται δέοντα, συναφή και μη υπερβολικά και τα οποία έχουν ως μόνο στόχο να εξασφαλίσουν ότι οι αρμόδιες αρχές σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο στο υπεύθυνο κράτος μέλος έχουν τη δυνατότητα να παράσχουν στο εν λόγω πρόσωπο την κατάλληλη βοήθεια, συμπεριλαμβανομένης της παροχής της άμεσης ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης που απαιτείται για την προστασία των ζωτικών συμφερόντων του και να εξασφαλίσουν τη συνέχεια της προστασίας και των δικαιωμάτων που χορηγούνται από τον παρόντα κανονισμό και από άλλα σχετικά νομικά εργαλεία που αφορούν το άσυλο. Τα δεδομένα αυτά ανακοινώνονται στο υπεύθυνο κράτος μέλος εντός εύλογου χρονικού διαστήματος πριν από την εκτέλεση της μεταφοράς, ούτως ώστε να εξασφαλίζεται ότι οι αρμόδιες αρχές του σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο διαθέτουν αρκετό χρόνο για να λάβουν τα αναγκαία μέτρα.

2. Το κράτος μέλος που προβαίνει στη μεταφορά, στον βαθμό που οι εν λόγω πληροφορίες διατίθενται στην αρμόδια αρχή σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, διαβιβάζει στο υπεύθυνο κράτος μέλος όλες τις πληροφορίες που έχουν σημασία για την υπεράσπιση των δικαιωμάτων και των άμεσων ειδικών αναγκών του υπό μεταφορά προσώπου και συγκεκριμένα:

α) όλα τα άμεσα μέτρα τα οποία το υπεύθυνο κράτος μέλος πρέπει να λάβει ώστε να εξασφαλίσει ότι καλύπτονται επαρκώς οι ειδικές ανάγκες του προσώπου που θα μεταφερθεί, μεταξύ άλλων, τυχόν απαραίτητη άμεση ιατροφαρμακευτική περίθαλψη,

[...]».

19 Πάντοτε στο ίδιο τμήμα, το άρθρο 32 του κανονισμού Δουβλίνο III, με τίτλο «Ανταλλαγή δεδομένων που αφορούν την υγεία πριν από την εκτέλεση μεταφοράς», προβλέπει στην παράγραφο 1 τα ακόλουθα:

«Για τον στόχο μόνο της παροχής ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης ή θεραπείας, ιδίως όσον αφορά πρόσωπα με αναπηρία, ηλικιωμένους, εγκύους, ανήλικους και πρόσωπα που έχουν υποστεί βασανιστήρια, βιασμό ή άλλες σοβαρές μορφές ψυχολογικής, σωματικής και σεξουαλικής βίας, το κράτος μέλος που προβαίνει στη μεταφορά διαβιβάζει στο υπεύθυνο κράτος μέλος πληροφορίες, εφόσον αυτές διατίθενται στην αρμόδια αρχή σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, σχετικά με οποιεσδήποτε ειδικές ανάγκες του προσώπου που θα μεταφερθεί, στις οποίες σε ειδικές περιπτώσεις μπορούν να περιλαμβάνονται στοιχεία για την κατάσταση της σωματικής ή ψυχικής υγείας του εν λόγω προσώπου. Οι εν λόγω πληροφορίες διαβιβάζονται με κοινό πιστοποιητικό υγείας και τα συνημμένα απαραίτητα έγγραφα. Το υπεύθυνο κράτος μέλος εξασφαλίζει ότι αυτές οι ειδικές ανάγκες αντιμετωπίζονται δεόντως, συμπεριλαμβανομένης ιδίως οποιασδήποτε ουσιώδους ιατρικής μέριμνας που μπορεί να απαιτείται.

[...]»

Ο κανονισμός εφαρμογής

20 Ο κανονισμός (ΕΚ) 1560/2003 της Επιτροπής, της 2ας Σεπτεμβρίου 2003, για τα μέτρα εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 343/2003 (ΕΕ 2003, L 222, σ. 3), όπως τροποποιήθηκε με τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 118/2014 της Επιτροπής, της 30ής Ιανουαρίου 2014 (ΕΕ 2014, L 39, σ. 1) (στο εξής: κανονισμός εφαρμογής), περιέχει τα μέτρα εφαρμογής του κανονισμού Δουβλίνο II και, τώρα, του κανονισμού Δουβλίνο III.

21 Το κεφάλαιο III του κανονισμού εφαρμογής επιγράφεται «Μεταγωγή». Στο κεφάλαιο αυτό εντάσσονται, μεταξύ άλλων, τα άρθρα 8 και 9 του κανονισμού αυτού.

22 Το άρθρο 8 του εν λόγω κανονισμού, με τίτλο «Συνεργασία ενόψει της μεταγωγής», προβλέπει τα ακόλουθα:

«1. Το υπεύθυνο κράτος μέλος υποχρεούται να επιτρέψει την μεταγωγή του αιτούντος άσυλο το ταχύτερο δυνατόν και μεριμνά ώστε να μη τεθούν εμπόδια κατά την είσοδό του. Αποτελεί υποχρέωσή του να ορίζει, αν χρειάζεται, τον τόπο επί του εδάφους του όπου θα μεταχθεί ή θα παραδοθεί στις αρμόδιες αρχές ο αιτών άσυλο, λαμβάνοντας υπόψη τους γεωγραφικούς περιορισμούς και τα μεταφορικά μέσα που έχει στη διάθεσή του το κράτος μέλος που προβαίνει στη μεταγωγή. Σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να απαιτηθεί ο συνοδός να συνοδεύσει τον αιτούντα άσυλο πέρα από το σημείο άφιξης (σιδηροδρομικό σταθμό, λιμένα, αεροδρόμιο) του χρησιμοποιηθέντος διεθνούς μεταφορικού μέσου ή το κράτος μέλος που προβαίνει στη μεταγωγή να υποστεί τα έξοδα μεταγωγής πέραν του σημείου αυτού.

2. Αποτελεί υποχρέωση του κράτους που εκτελεί τη μεταγωγή να οργανώσει τη μεταγωγή του αιτούντος άσυλο και του συνοδού του, και να ορίσει, σε συνεννόηση με το υπεύθυνο κράτος μέλος, την ώρα άφιξης και ενδεχομένως τις λεπτομέρειες παράδοσης του αιτούντος άσυλο στις αρμόδιες αρχές. Το υπεύθυνο κράτος μέλος μπορεί να ζητήσει προειδοποίηση τριών εργασίμων ημερών.

3. Το τυποποιημένο έντυπο που προβλέπεται στο παράρτημα VI χρησιμοποιείται για τη διαβίβαση στο υπεύθυνο κράτος μέλος των στοιχείων που είναι απαραίτητα για την εξασφάλιση των δικαιωμάτων και των άμεσων αναγκών του προσώπου που πρόκειται να μεταφερθεί. Το έντυπο αυτό θεωρείται ως προειδοποίηση κατά την έννοια της παραγράφου 2.»

23 Το άρθρο 9 του ίδιου κανονισμού, που επιγράφεται «Αναβολή της μεταγωγής και καθυστερημένες μεταγωγές», προβλέπει τα κατωτέρω:

«1. Το υπεύθυνο κράτος μέλος ενημερώνεται πάραυτα για κάθε αναβολή μεταγωγής που οφείλεται είτε σε ένδικο μέσο είτε σε αναθεώρηση που έχουν ανασταλτικό αποτέλεσμα είτε σε φυσικούς λόγους όπως η υγεία του αιτούντος άσυλο, η μη ύπαρξη μεταφορικού μέσου ή το γεγονός ότι ο αιτών άσυλο διέφυγε της εκτέλεσης της μεταγωγής.

1α. Όταν μεταφορά καθυστερεί κατόπιν αιτήσεως του κράτους μέλους που προβαίνει στη μεταφορά, το κράτος μέλος που προβαίνει στη μεταφορά και το υπεύθυνο κράτος μέλος πρέπει να έρθουν εκ νέου σε επαφή, ώστε να καταστεί δυνατή η διοργάνωση νέας μεταφοράς το συντομότερο δυνατό, σύμφωνα με το άρθρο 8, και το αργότερο εντός δύο εβδομάδων από τη στιγμή που οι αρχές διαπιστώσουν ότι έπαυσαν να υπάρχουν οι λόγοι που προκάλεσαν καθυστέρηση ή αναβολή. Στην περίπτωση αυτή, πριν από τη μεταφορά, αποστέλλεται ένα επικαιροποιημένο τυποποιημένο έντυπο για τη διαβίβαση των στοιχείων πριν από την εκτέλεση της μεταφοράς όπως ορίζεται στο παράρτημα VI.

2. Αποτελεί υποχρέωση του κράτους μέλους που, για ένα από τους λόγους που αναγράφονται στο άρθρο 29 παράγραφος 2 του [κανονισμού Δουβλίνο III], δεν μπορεί να προβεί στην εκτέλεση της μεταφοράς εντός της κανονικής προθεσμίας έξι μηνών από την ημερομηνία αποδοχής του αιτήματος αναδοχής ή εκ νέου ανάληψης του εν λόγω προσώπου ή από την έκδοση οριστικής απόφασης επί ενδίκου μέσου ή επανεξέτασης εφόσον υπάρχει ανασταλτικό αποτέλεσμα, να ενημερώσει το υπεύθυνο κράτος μέλος πριν από τη λήξη της προθεσμίας αυτής. Διαφορετικά, η ευθύνη για τη διεκπεραίωση της αίτησης διεθνούς προστασίας και των άλλων υποχρεώσεων που απορρέουν από τον [κανονισμό Δουβλίνο III] ανήκει στο κράτος μέλος που υποβάλλει το αίτημα, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 29 παράγραφος 2 του εν λόγω κανονισμού.

[...]»

24 Τα παραρτήματα VI και IX του κανονισμού εφαρμογής περιέχουν τα τυποποιημένα έντυπα που αφορούν, αντιστοίχως, τη διαβίβαση δεδομένων και την ανταλλαγή δεδομένων για θέματα υγείας πριν από την εκτέλεση μεταφοράς δυνάμει του κανονισμού Δουβλίνο III.

Η οδηγία για την υποδοχή

25 Η οδηγία 2013/33/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία (ΕΕ 2013, L 180, σ. 96, στο εξής: οδηγία για την υποδοχή), έχει σκοπό, κατά το άρθρο της 1, τη θέσπιση προτύπων για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία στα κράτη μέλη.

- 26 Το άρθρο 17 της οδηγίας αυτής, με τίτλο «Γενικοί κανόνες για τις υλικές συνθήκες υποδοχής και την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη», προβλέπει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν για την παροχή υλικών συνθηκών υποδοχής στους αιτούντες όταν [υποβάλλουν] αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας.

2. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι υλικές συνθήκες υποδοχής να εξασφαλίζουν στους αιτούντες επαρκές βιοτικό επίπεδο, το οποίο να διασφαλίζει τη συντήρησή τους και να προστατεύει τη σωματική και την ψυχική τους υγεία.

Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να επιτυγχάνεται αυτό το βιοτικό επίπεδο στην ειδική περίπτωση των ευάλωτων προσώπων, σύμφωνα με το άρθρο 21 [...].

[...].»

- 27 Το άρθρο 18 της εν λόγω οδηγίας, που επιγράφεται «Λεπτομέρειες για τις υλικές συνθήκες υποδοχής», προβλέπει στην παράγραφο 3 τα εξής:

«Τα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη ιδιαίτερα ζητήματα σχετικά με το φύλο και την ηλικία, καθώς και την κατάσταση ευάλωτων προσώπων, στην περίπτωση αιτούντων εντός των χώρων και των κέντρων φιλοξενίας που αναφέρονται στην παράγραφο 1 στοιχεία α) και β).»

- 28 Το άρθρο 19 της οδηγίας για την υποδοχή, το οποίο τιτλοφορείται «Ιατροφαρμακευτική περίθαλψη», έχει ως ακολούθως:

«1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι αιτούντες να λαμβάνουν την απαραίτητη ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, η οποία περιλαμβάνει, τουλάχιστον, τις πρώτες βοήθειες και την αναγκαία θεραπεία ασθενειών και σοβαρών πνευματικών διαταραχών.

2. Τα κράτη μέλη παρέχουν την απαραίτητη ιατρική ή άλλη συνδρομή στους αιτούντες με ειδικές ανάγκες υποδοχής, συμπεριλαμβανομένης, κατά περίπτωση, της κατάλληλης ψυχιατρικής περίθαλψης.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 29 Από την απόφαση περί παραπομπής καθώς και από τα στοιχεία της δικογραφίας αλλά και από τις παρεμβάσεις κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση που διεξήχθη ενώπιον του Δικαστηρίου προκύπτει ότι η C. K., υπήκοος της Αραβικής Δημοκρατίας της Συρίας, και ο H. F., υπήκοος της Αραβικής Δημοκρατίας της Αιγύπτου, εισήλθαν στις 16 Αυγούστου 2015 στο έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης με θεώρηση εισόδου εγκύρως χορηγηθείσα από τη Δημοκρατία της Κροατίας. Από τα ίδια στοιχεία προκύπτει επίσης ότι, μετά από σύντομη διαμονή στο εν λόγω κράτος μέλος, εισήλθαν στη Σλοβενία με πλαστές ελληνικές ταυτότητες. Στη συνέχεια, οι ανωτέρω έγιναν δεκτοί στο κέντρο υποδοχής αιτούντων άσυλο στη Λιουμπλιάνα (Σλοβενία), υπέβαλαν δε, ο καθένας ατομικά, αίτηση ασύλου στο Υπουργείο Εσωτερικών της Δημοκρατίας της Σλοβενίας. Από τις διαθέσιμες πληροφορίες προκύπτει επίσης ότι, κατά τον χρόνο εισόδου της στη Σλοβενία, η C. K. ήταν έγκυος.

- 30 Στις 28 Αυγούστου 2015, οι σλοβενικές αρχές, θεωρώντας ότι η Δημοκρατία της Κροατίας ήταν, δυνάμει του άρθρου 12, παράγραφος 2, του κανονισμού Δουβλίνο III, το υπεύθυνο κράτος μέλος για την εξέταση της αίτησης ασύλου των προσφευγόντων της κύριας δίκης, υπέβαλαν στις αρχές του εν λόγω κράτους μέλους αίτηση αναδοχής των ενδιαφερομένων. Με απάντηση της 14ης Σεπτεμβρίου 2015, η Δημοκρατία της Κροατίας ανέλαβε την ευθύνη σχετικά με τα πρόσωπα αυτά.

- 31 Ωστόσο, λαμβανομένης υπόψη της κατάστασης προχωρημένης εγκυμοσύνης της C. K., η Δημοκρατία της Σλοβενίας συνέχισε τη σχετική διαδικασία του κανονισμού Δουβλίνο III μόλις στις 20 Νοεμβρίου 2015, ημερομηνία κατά την οποία η προσφεύγουσα της κύριας δίκης γέννησε το τέκνο της, τον A.S. Στις 27 Νοεμβρίου 2015, υποβλήθηκε για τον τελευταίο αίτηση διεθνούς προστασίας, η οποία διεκπεραιώθηκε από κοινού με τις αιτήσεις των C. K. και H. F.
- 32 Στις 20 Ιανουαρίου 2016, το Υπουργείο Εσωτερικών εξέδωσε απόφαση με την οποία αρνήθηκε να εξετάσει τις αιτήσεις ασύλου των προσφευγόντων της κύριας δίκης, διατάσσοντας τη μεταφορά τους στην Κροατία.
- 33 Με απόφαση της 2ας Μαρτίου 2016, το Upravno sodišče (διοικητικό δικαστήριο, Σλοβενία) ακύρωσε την ανωτέρω απόφαση και ανέπεμψε την υπόθεση ενώπιον των αρμόδιων αρχών για νέα εξέταση, δίνοντάς τους την εντολή να εξασφαλίσουν από τη Δημοκρατία της Κροατίας τη διαβεβαίωση ότι οι C. K., H. F. και το τέκνο τους θα έχουν πρόσβαση στην κατάλληλη ιατρική περίθαλψη στο εν λόγω κράτος μέλος.
- 34 Στις 30 Μαρτίου 2016, οι σλοβενικές αρχές υπέβαλαν σχετική αίτηση στη Δημοκρατία της Κροατίας. Με απάντηση της 7ης Απριλίου 2016, το εν λόγω κράτος μέλος διαβεβαίωσε ότι οι προσφεύγοντες της κύριας δίκης θα διέθεταν κατάλυμα και θα τύγχαναν κατάλληλης περίθαλψης και της απαραίτητης ιατρικής θεραπείας στην Κροατία.
- 35 Στις 5 Μαΐου 2016, το Υπουργείο Εσωτερικών εξέδωσε νέα απόφαση με την οποία αρνήθηκε να εξετάσει τις αιτήσεις ασύλου των προσφευγόντων της κύριας δίκης, διατάσσοντας τη μεταφορά τους στην Κροατία.
- 36 Οι προσφεύγοντες της κύριας δίκης άσκησαν προσφυγή κατά της απόφασης αυτής ενώπιον του Upravno sodišče (διοικητικού δικαστηρίου). Επιπλέον, ζήτησαν από το δικαστήριο αυτό να διατάξει την προσωρινή αναστολή εκτέλεσης της εν λόγω υπουργικής απόφασης μέχρι την έκδοση τελεσίδικης δικαστικής απόφασης επί της ουσίας.
- 37 Στο πλαίσιο της προσφυγής αυτής, οι προσφεύγοντες της κύριας δίκης υποστήριξαν, μεταξύ άλλων, ότι η μεταφορά τους θα είχε αρνητικές επιπτώσεις στην κατάσταση της υγείας της C. K., δυνάμενες να επηρεάσουν και την κατάσταση της υγείας του νεογέννητου τέκνου της. Προς στήριξη των ισχυρισμών αυτών, προσκόμισαν διάφορα ιατρικά πιστοποιητικά στα οποία βεβαιωνόταν ότι η C. K. είχε επικίνδυνη εγκυμοσύνη και αντιμετωπίζει, μετά τον τοκετό, προβλήματα ψυχιατρικής φύσης. Ειδικευμένος ψυχίατρος διέγνωσε, συγκεκριμένα, ότι η τελευταία πάσχει από επιλόχεια κατάθλιψη και περιοδικές αυτοκτονικές τάσεις. Εκτός αυτού, από πολλές ιατρικές γνωματεύσεις προκύπτει ότι η κακή κατάσταση της υγείας της C. K. οφείλεται κυρίως στην αβεβαιότητα που αισθάνεται σχετικά με την κατάστασή της και το άγχος που της προξενεί η κατάσταση αυτή. Επιπλέον, η επιδείνωση της κατάστασης της ψυχικής της υγείας ενδέχεται να έχει ως συνέπεια την επιθετική συμπεριφορά της C. K. προς τον εαυτό της ή προς τρίτους, με αποτέλεσμα να παραστεί ενδεχομένως ανάγκη νοσοκομειακής περίθαλψης. Επομένως, κατά τον ψυχίατρο αυτό, η πάθηση της C. K. καθιστά επιβεβλημένη την παραμονή της ίδιας και του τέκνου της στο κέντρο υποδοχής στη Λιουμπλιάνα προκειμένου να της παρασχεθεί ιατρική περίθαλψη.
- 38 Με απόφαση της 1ης Ιουνίου 2016, το Upravno sodišče (διοικητικό δικαστήριο) ακύρωσε την απόφαση περί μεταφοράς των προσφευγόντων της κύριας δίκης. Με διάταξη της ίδιας ημέρας, το δικαστήριο αυτό ανέστειλε επίσης την εκτέλεση αυτής της υπουργικής απόφασης μέχρι την έκδοση τελεσίδικης δικαστικής απόφασης επί της ουσίας της διαφοράς.
- 39 Κατόπιν τούτου, το Υπουργείο Εσωτερικών άσκησε έφεση κατά της ανωτέρω απόφασης ενώπιον του Višhono sodišče (Ανώτατου Δικαστηρίου, Σλοβενία). Στις 29 Ιουνίου 2016, το τελευταίο αυτό δικαστήριο μεταρρύθμισε την πρωτόδικη απόφαση, επικυρώνοντας την υπουργική απόφαση περί μεταφοράς. Όσον αφορά την περίθαλψη που απαιτεί η κατάσταση της υγείας της C. K., το Ανώτατο

Δικαστήριο έκρινε ότι, όπως συνάγεται από έκθεση της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR), που τέθηκε στη διάθεσή του κατόπιν σχετικής αίτησης των σλοβενικών αρχών, οι συνθήκες υποδοχής των αιτούντων άσυλο στην Κροατία είναι καλές. Το εν λόγω κράτος μέλος διαθέτει, μεταξύ άλλων, στο Kutina (Κροατία), κέντρο υποδοχής ειδικά προορισμένο για ευάλωτα άτομα, όπου οι αιτούντες άσυλο έχουν ελεύθερη πρόσβαση σε ιατρική περίθαλψη παρεχόμενη από ιατρό επισκεπτόμενο το κέντρο τακτικά ή, σε επείγουσες περιπτώσεις, από το τοπικό νοσοκομείο ή ακόμα, εφόσον παραστεί ανάγκη, από το νοσοκομείο του Ζάγκρεμπ (Κροατία).

- 40 Όσον αφορά άλλους ισχυρισμούς των προσφευγόντων της κύριας δίκης, ότι δηλαδή υπήρξαν θύματα ρατσιστικών φραστικών επιθέσεων και φυλετικής βίας στην Κροατία, το Vrhonno sodišče (Ανώτατο Δικαστήριο) έκρινε ότι αυτοί δεν απέδειξαν τη συνδρομή βάσιμων λόγων που να οδηγούν στο συμπέρασμα ότι στην Κροατία υπάρχουν συστημικές ελλείψεις στη διαδικασία ασύλου και στις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων άσυλο με αποτέλεσμα να υπάρχει κίνδυνος απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης των τελευταίων, κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού Δουβλίνο III. Εξάλλου, ούτε τα θεσμικά όργανα της Ένωσης ούτε η UNHCR έχουν χαρακτηρίσει ως κρίσιμη την κατάσταση στο εν λόγω κράτος μέλος.
- 41 Η απόφαση του Vrhonno sodišče (Ανώτατου Δικαστηρίου) απέκτησε ισχύ δεδικασμένου. Εντούτοις, οι προσφεύγοντες της κύριας δίκης άσκησαν συνταγματική προσφυγή ενώπιον του Ustavno sodišče (Συνταγματικού Δικαστηρίου, Σλοβενία).
- 42 Με απόφαση της 28ης Σεπτεμβρίου 2016, το τελευταίο αυτό δικαστήριο έκρινε ότι δεν είχε, βεβαίως, αποδειχθεί εν προκειμένω η ύπαρξη συστημικών ελλείψεων στην Κροατία όσον αφορά τη διαδικασία ασύλου και τις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων, κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού Δουβλίνο III. Εντούτοις, τούτο δεν συνιστά τον μοναδικό λόγο που δύναται να επικαλεστούν οι προσφεύγοντες της κύριας δίκης για να αποδείξουν ότι η μεταφορά τους στο εν λόγω κράτος μέλος θα τους εξέθετε σε κίνδυνο απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης.
- 43 Συγκεκριμένα, κατά την αιτιολογική σκέψη 32 του κανονισμού αυτού, τα κράτη μέλη οφείλουν να τηρούν τις απαιτήσεις που απορρέουν από το άρθρο 33, παράγραφος 1, της Σύμβασης της Γενεύης καθώς και από το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ και από τη σχετική νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Οι απαιτήσεις όμως αυτές βαίνουν πέραν του κριτηρίου της ύπαρξης συστημικών ελλείψεων που προβλέπει το άρθρο 3, παράγραφος 2, του εν λόγω κανονισμού, το οποίο εξάλλου αφορά αποκλειστικά και μόνον την περίπτωση κατά την οποία τα κράτη μέλη αδυνατούν να προβούν σε οποιαδήποτε μεταφορά αιτούντων άσυλο σε συγκεκριμένο κράτος μέλος. Όταν, πλην της περίπτωσης την οποία αφορά η διάταξη αυτή, η μεταφορά αιτούντος άσυλο προς άλλο κράτος μέλος συνεπάγεται μη τήρηση των εν λόγω βασικών απαιτήσεων, τα κράτη μέλη οφείλουν να εφαρμόζουν τη ρήτρα διακριτικής ευχέρειας που προβλέπεται στο άρθρο 17, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο III.
- 44 Από τα ανωτέρω συνάγεται η υποχρέωση των αρμόδιων αρχών και του δικαστηρίου να εξετάζουν, σε περίπτωση που ο αιτών άσυλο ισχυρίζεται ότι το κράτος μέλος που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησής του δεν συνιστά «ασφαλή χώρα» γι' αυτόν, όλες τις περιστάσεις οι οποίες είναι κρίσιμες για την τήρηση της αρχής της μη επαναπροώθησης, συμπεριλαμβανομένης και της κατάστασης της υγείας του ενδιαφερομένου. Στο πλαίσιο αυτό, οι εν λόγω αρχές θα πρέπει να λάβουν υπόψη την προσωπική κατάσταση του αιτούντος στη Σλοβενία και να εκτιμήσουν κατά πόσον η ίδια η μεταφορά του ενδέχεται να είναι, αυτή καθαυτή, αντίθετη προς την αρχή της μη επαναπροώθησης.
- 45 Συνεπώς, κατά το Ustavno sodišče (Συνταγματικό Δικαστήριο), δεδομένου ότι οι προσφεύγοντες της κύριας δίκης προέβαλαν εν προκειμένω ότι μια νέα μετακίνηση της C. K. θα επηρέαζε αρνητικά την υγεία της, προσκομίζοντας πολλές ιατρικές γνωματεύσεις ικανές να αποδείξουν τους ισχυρισμούς τους, το Vrhonno sodišče (Ανώτατο Δικαστήριο) δεν μπορούσε να αρκестεί, όπως το έπραξε, στο να λάβει υπόψη την κατάσταση της υγείας της C. K. στο πλαίσιο της εκτίμησης της κατάστασης στην Κροατία, αλλά όφειλε επίσης να εξακριβώσει κατά πόσον η μεταφορά προς το εν λόγω κράτος μέλος,

εξεταζόμενη αυτή καθαυτή, είναι συμβατή με το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ. Στο μέτρο που δεν εκτίμησε τα επιχειρήματα που προέβαλαν συναφώς οι προσφεύγοντες της κύριας δίκης και τα σχετικά αποδεικτικά στοιχεία που προσκόμισαν, το δικαστήριο αυτό προσέβαλε το δικαίωμα που τους αναγνωρίζει το σλοβενικό Σύνταγμα για «ισότιμη έννομη προστασία». Για τους ανωτέρω λόγους, το Ustavno sodišče (Συνταγματικό Δικαστήριο) εξαφάνισε την απόφαση του Vrhovno sodišče (Ανώτατο Δικαστήριο) και ανέπεμψε την υπόθεση της κύριας δίκης σε αυτό προκειμένου να την εκδικάσει εκ νέου συμμορφούμενο προς τα διαλαμβανόμενα στη δική του απόφαση.

- 46 Διαπιστώνοντας ότι το Ustavno sodišče (Συνταγματικό Δικαστήριο) δεν υπέβαλε αίτηση προδικαστικής απόφασης στο Δικαστήριο πριν εκδώσει την απόφασή του της 28ης Σεπτεμβρίου 2016, και διερωτώμενο, παρά ταύτα, κατά πόσον οι εκτιμήσεις που περιέχει η απόφαση του Συνταγματικού Δικαστηρίου συνάδουν με το δίκαιο της Ένωσης, το Vrhovno sodišče (Ανώτατο Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Μήπως η ερμηνεία των κανόνων για την εφαρμογή της κατά το άρθρο 17, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο III ρήτρας διακριτικής ευχέρειας εμπίπτει σε τελευταίο βαθμό, λαμβανομένης υπόψη της φύσεως της εν λόγω διατάξεως, στην αρμοδιότητα του δικαστηρίου του κράτους μέλους και μήπως οι εν λόγω κανόνες αποδεσμεύουν το δικαστήριο του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα από την υποχρέωση να υποβάλει την υπόθεση στο Δικαστήριο δυνάμει του άρθρου 267, τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ;

Επικουρικώς, εάν δοθεί αρνητική απάντηση στο πρώτο ερώτημα:

2) Αρκεί η εκτίμηση των περιστάσεων κατά το άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού Δουβλίνο III (σε περίπτωση όπως αυτή που αποτελεί αντικείμενο της παρούσας αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως) για την τήρηση των απαιτήσεων του άρθρου 4 και του άρθρου 19, παράγραφος 2, του Χάρτη, σε συνδυασμό με το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ και το άρθρο 33 της Συμβάσεως της Γενεύης;

Σε σχέση με το ερώτημα αυτό:

3) Προκύπτει από την ερμηνεία του άρθρου 17, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο III ότι η εφαρμογή της ρήτρας διακριτικής ευχέρειας από το κράτος μέλος είναι υποχρεωτική προκειμένου να διασφαλιστεί αποτελεσματική προστασία κατά προσβολής των δικαιωμάτων τα οποία προβλέπει το άρθρο 4 του Χάρτη σε περιπτώσεις όπως αυτή που αποτελεί αντικείμενο της παρούσας αιτήσεως και ότι η εφαρμογή αυτή απαγορεύει τη μεταφορά του αιτούντος διεθνή προστασία στο υπεύθυνο κράτος μέλος, το οποίο έχει δεχθεί ότι είναι υπεύθυνο σύμφωνα με τον κανονισμό αυτόν;

Εάν δοθεί καταφατική απάντηση στο τρίτο ερώτημα:

4) Δύναται η κατά το άρθρο 17, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο III ρήτρα διακριτικής ευχέρειας να χρησιμεύσει ως βάση παρέχουσα στον αιτούντα διεθνή προστασία ή σε άλλο πρόσωπο, στο πλαίσιο διαδικασίας μεταφοράς δυνάμει του εν λόγω κανονισμού, τη δυνατότητα να επικαλεστεί την εφαρμογή της την οποία οι αρμόδιες διοικητικές αρχές και τα δικαστήρια του κράτους μέλους πρέπει να εκτιμήσουν, ή οι εν λόγω διοικητικές αρχές και δικαστήρια οφείλουν να διαπιστώσουν αυτεπαγγέλτως τη συνδρομή των προαναφερθεισών περιστάσεων;»

Επί της επείγουσας προδικαστικής διαδικασίας

- 47 Το αιτούν δικαστήριο ζήτησε να εξεταστεί η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής απόφασης κατά την επείγουσα προδικαστική διαδικασία του άρθρου 107 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου.

- 48 Προς στήριξη του αιτήματος αυτού, το εν λόγω δικαστήριο ανέφερε, κατ' ουσίαν, ότι το ζήτημα της κατάστασης της C. K. πρέπει να επιλυθεί το συντομότερο δυνατόν, λαμβανομένης υπόψη της κατάστασης της υγείας της.
- 49 Συναφώς, επισημαίνεται, πρώτον, ότι η υπό κρίση προδικαστική παραπομπή αφορά την ερμηνεία του κανονισμού Δουβλίνο III ο οποίος εκδόθηκε βάσει, μεταξύ άλλων, του άρθρου 78, παράγραφος 2, στοιχείο ε', ΣΛΕΕ, διάταξης περιλαμβανόμενης στον τίτλο V του τρίτου μέρους της Συνθήκης ΛΕΕ, σχετικά με τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης. Κατά συνέπεια, είναι δυνατή η εξέτασή της κατά την επείγουσα προδικαστική διαδικασία.
- 50 Δεύτερον, στην υπό κρίση υπόθεση δεν μπορεί να αποκλεισθεί το ενδεχόμενο μεταφοράς των προσφευγόντων της κύριας δίκης στη Δημοκρατία της Κροατίας πριν από την περάτωση της συνήθους διαδικασίας έκδοσης προδικαστικής απόφασης. Συγκεκριμένα, απαντώντας σε αίτηση παροχής διευκρινίσεων που του απηύθυνε το Δικαστήριο δυνάμει του άρθρου 101, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του, το αιτούν δικαστήριο επισήμανε ότι, μολονότι πρωτοδίκως το Upravno sodišče (διοικητικό δικαστήριο) διέταξε, κατόπιν αιτήματος των εν λόγω προσώπων, να ανασταλεί η εκτέλεση της απόφασης μεταφοράς που τα αφορούσε, εντούτοις, στο παρόν στάδιο της διαδικασίας ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων δεν προβλέπεται κανένα μέτρο δικαστικής αναστολής της εκτέλεσης της εν λόγω απόφασης.
- 51 Υπό τις περιστάσεις αυτές, έγινε δεκτό το αίτημα του αιτούντος δικαστηρίου να εξετασθεί η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής απόφασης κατά την επείγουσα προδικαστική διαδικασία, σύμφωνα με την απόφαση που έλαβε το πέμπτο τμήμα του Δικαστηρίου την 1η Δεκεμβρίου 2016, κατόπιν πρότασης του εισηγητή δικαστή και αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

- 52 Με το πρώτο του ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινιστεί αν το άρθρο 17, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο III έχει την έννοια ότι το ζήτημα της εκ μέρους κράτους μέλους εφαρμογής της «ρήτρας διακριτικής ευχέρειας», την οποία προβλέπει η διάταξη αυτή, εμπίπτει μόνο στο εθνικό δίκαιο και στην ερμηνεία που του αποδίδει το Συνταγματικό Δικαστήριο του εν λόγω κράτους μέλους, ή αν συνιστά ζήτημα ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης, κατά την έννοια του άρθρου 267 ΣΛΕΕ.
- 53 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει, όσον αφορά τη «ρήτρα κυριαρχίας» που περιλαμβανόταν στο άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού Δουβλίνο II, το γράμμα του οποίου συμπίπτει κατ' ουσίαν με αυτό του άρθρου 17, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο III σχετικά με τη «ρήτρα διακριτικής ευχέρειας», με αποτέλεσμα η ερμηνεία της πρώτης ρήτρας να μπορεί να εφαρμοστεί και ως προς την τελευταία, ότι η εξουσία εκτίμησης που παρέχει η ρήτρα αυτή στα κράτη μέλη αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του συστήματος που θέσπισε ο νομοθέτης της Ένωσης για τον προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους (στο εξής: σύστημα του Δουβλίνου). Επομένως, τα κράτη μέλη εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης, κατά την έννοια του άρθρου 51, παράγραφος 1, του Χάρτη, και όταν κάνουν χρήση της ρήτρας αυτής (βλ. απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011, N. S. κ.λπ., C-411/10 και C-493/10, EU:C:2011:865, σκέψεις 64 έως 68). Κατά συνέπεια, η εφαρμογή της «ρήτρας διακριτικής ευχέρειας» του άρθρου 17, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο III συνεπάγεται σαφώς ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης κατά την έννοια του άρθρου 267 ΣΛΕΕ.
- 54 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, η απάντηση που πρέπει να δοθεί στο πρώτο ερώτημα είναι ότι το άρθρο 17, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο III έχει την έννοια ότι το ζήτημα της εκ μέρους κράτους μέλους εφαρμογής της «ρήτρας διακριτικής ευχέρειας», την οποία προβλέπει η διάταξη

αυτή, δεν εμπίπτει μόνο στο εθνικό δίκαιο και στην ερμηνεία που του αποδίδει το Συνταγματικό Δικαστήριο του εν λόγω κράτους μέλους, αλλά συνιστά ζήτημα ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης, κατά την έννοια του άρθρου 267 ΣΛΕΕ.

Επί του δεύτερου, του τρίτου και του τέταρτου ερωτήματος

- 55 Με το δεύτερο, το τρίτο και το τέταρτο ερώτημα, τα οποία πρέπει να συνεξεταστούν, το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να διευκρινιστεί αν το άρθρο 4 του Χάρτη έχει την έννοια ότι, υπό περιστάσεις κατά τις οποίες η μεταφορά αιτούντος άσυλο, ο οποίος πάσχει από ιδιαιτέρως σοβαρή ψυχική ή σωματική πάθηση, συνεπάγεται πραγματικό και αποδεδειγμένο κίνδυνο σημαντικής και μη αναστρέψιμης επιδείνωσης της κατάστασης της υγείας του εν λόγω προσώπου, η μεταφορά αυτή συνιστά απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση κατά την έννοια του εν λόγω άρθρου. Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν το οικείο κράτος μέλος οφείλει να εφαρμόσει τη «ρήτρα διακριτικής ευχέρειας» του άρθρου 17, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού και να εξετάσει το ίδιο τη σχετική αίτηση ασύλου.
- 56 Υπενθυμίζεται προκαταρκτικώς ότι, κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο III, αίτηση ασύλου που υποβάλλεται από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα στο έδαφος οποιουδήποτε από τα κράτη μέλη εξετάζεται, κατ' αρχήν, μόνον από το κράτος μέλος το οποίο είναι το οριζόμενο ως υπεύθυνο σύμφωνα με τα κριτήρια που αναφέρονται στο κεφάλαιο III του εν λόγω κανονισμού.
- 57 Το σύστημα του Δουβλίνου, στο οποίο εντάσσεται ο ανωτέρω κανονισμός, σκοπό έχει ιδίως, όπως συνάγεται από τις αιτιολογικές σκέψεις 4 και 5 του κανονισμού, να καθιστά εφικτό τον ταχύ προσδιορισμό του υπεύθυνου κράτους μέλους, προκειμένου να κατοχυρώνεται η πραγματική πρόσβαση στις διαδικασίες χορήγησης διεθνούς προστασίας και να μην διακυβεύεται ο στόχος της ταχύτητας κατά την εξέταση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας.
- 58 Στο πλαίσιο αυτό, το κράτος μέλος στο οποίο υποβλήθηκε αίτηση ασύλου οφείλει να ακολουθεί τις διαδικασίες που προβλέπει το κεφάλαιο VI του ίδιου κανονισμού σχετικά με τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της ως άνω αίτησης, να ζητεί από το εν λόγω κράτος μέλος την αναδοχή του οικείου αιτούντος και, αφού το αίτημα αναδοχής γίνει δεκτό, να μεταφέρει το ενδιαφερόμενο πρόσωπο στο συγκεκριμένο κράτος μέλος.
- 59 Πάντως, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, οι κανόνες του παράγωγου δικαίου της Ένωσης, περιλαμβανομένων των διατάξεων του κανονισμού Δουβλίνο III, πρέπει να ερμηνεύονται και να εφαρμόζονται κατά τρόπο σύμφωνο με τα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνει ο Χάρτης (βλ. κατ' αναλογία, όσον αφορά τον κανονισμό Δουβλίνο II, απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011, N. S. κ.λπ., C-411/10 και C-493/10, EU:C:2011:865, σκέψεις 77 και 99). Η προβλεπόμενη στο άρθρο 4 του Χάρτη απαγόρευση των απάνθρωπων ή εξευτελιστικών ποινών ή μεταχείρισης έχει εν προκειμένω θεμελιώδη σημασία, στο μέτρο που είναι απόλυτη καθόσον συνδέεται ευθέως με τον σεβασμό της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, ο οποίος κατοχυρώνεται στο άρθρο 1 του ίδιου Χάρτη (βλ., συναφώς, απόφαση της 5ης Απριλίου 2016, Aranyosi και Căldăraru, C-404/15 και C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, σκέψεις 85 και 86).
- 60 Ωστόσο, με την απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011, N. S. κ.λπ. (C-411/10 και C-493/10, EU:C:2011:865, σκέψεις 86 έως 94 και 106), το Δικαστήριο υπογράμμισε ότι η μεταφορά αιτούντων άσυλο στο πλαίσιο του συστήματος του Δουβλίνου ενδέχεται, υπό ορισμένες περιστάσεις, να είναι αντίθετη προς την απαγόρευση που προβλέπει το άρθρο 4 του Χάρτη. Έκρινε συγκεκριμένα ότι ο αιτών άσυλο θα διατρέξει ουσιαστικό κίνδυνο να υποστεί απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση, κατά την έννοια του άρθρου αυτού, σε περίπτωση μεταφοράς του σε κράτος μέλος στο οποίο υφίσταται σοβαρός κίνδυνος συστημικών ελλείψεων όσον αφορά τη διαδικασία χορήγησης ασύλου και τις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων άσυλο. Συνεπώς, κατ' εφαρμογή της προβλεπόμενης στο άρθρο

αυτό απαγόρευσης, τα κράτη μέλη οφείλουν να μην προβαίνουν, στο πλαίσιο του συστήματος του Δουβλίνου, σε μεταφορά προσώπων προς ορισμένο κράτος μέλος, όταν είναι αδύνατον να αγνοούν την ύπαρξη, στο κράτος αυτό, συστημικών ελλείψεων.

- 61 Από την αιτιολογική σκέψη 9 του κανονισμού Δουβλίνο III προκύπτει ότι ο νομοθέτης της Ένωσης έλαβε υπόψη τα αποτελέσματα του συστήματος του Δουβλίνου στα θεμελιώδη δικαιώματα των αιτούντων άσυλο. Προκύπτει ακόμα ότι, εκδίδοντας τον εν λόγω κανονισμό, ο νομοθέτης της Ένωσης είχε πρόθεση να επιφέρει τις αναγκαίες βελτιώσεις, βάσει της αποκτηθείσας εμπειρίας, όχι μόνο στην αποτελεσματικότητα του συστήματος του Δουβλίνου αλλά και στην προστασία που παρέχει το εν λόγω σύστημα στους αιτούντες άσυλο.
- 62 Επομένως, το Δικαστήριο έχει διαπιστώσει ότι, όσον αφορά τα χορηγούμενα στους αιτούντες άσυλο δικαιώματα, ο κανονισμός Δουβλίνο III διαφέρει ουσιωδώς από τον κανονισμό Δουβλίνο II (βλ., συναφώς, απόφαση της 7ης Ιουνίου 2016, Ghezlbash, C-63/15, EU:C:2016:409, σκέψη 34).
- 63 Όσον αφορά τα θεμελιώδη δικαιώματα που αναγνωρίζονται στους αιτούντες άσυλο, βούληση του νομοθέτη της Ένωσης ήταν όχι μόνον να κωδικοποιήσει, στο άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού Δουβλίνο III, τη νομολογία που απορρέει από την απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011, N. S. κ.λπ. (C-411/10 και C-493/10, EU:C:2011:865), η οποία μνημονεύεται στη σκέψη 60 της παρούσας απόφασης, αλλά και να υπογραμμίσει, με τις αιτιολογικές σκέψεις 32 και 39 του εν λόγω κανονισμού, ότι τα κράτη μέλη δεσμεύονται, στο πλαίσιο εφαρμογής του κανονισμού αυτού, από τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου καθώς και από το άρθρο 4 του Χάρτη.
- 64 Όσον αφορά, ειδικότερα, τις αποφάσεις περί μεταφοράς, ο νομοθέτης της Ένωσης, αφενός, θέσπισε εγγυήσεις για τη νομιμότητά τους, αναγνωρίζοντας στον ενδιαφερόμενο αιτούντα άσυλο, με το άρθρο 27 του κανονισμού Δουβλίνο III, το δικαίωμα να ασκεί πραγματική προσφυγή κατά απόφασης μεταφοράς του ενώπιον δικαστηρίου, εκτεινόμενη τόσο στα πραγματικά περιστατικά όσο και στα νομικά στοιχεία της αποφάσεως. Αφετέρου, με το άρθρο 29 του εν λόγω κανονισμού, περιέγραψε το διαδικαστικό πλαίσιο των οικείων μεταφορών κατά τρόπο λεπτομερέστερο σε σχέση με τον κανονισμό Δουβλίνο II.
- 65 Από το σύνολο των ανωτέρω εκτιμήσεων προκύπτει ότι η μεταφορά αιτούντος άσυλο στο πλαίσιο του κανονισμού Δουβλίνο III μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνον υπό συνθήκες που αποκλείουν το ενδεχόμενο να ανακύψει από τη μεταφορά αυτή πραγματικός κίνδυνος ο ενδιαφερόμενος να υποστεί απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση, κατά την έννοια του άρθρου 4 του Χάρτη.
- 66 Συναφώς, δεδομένης της ιδιαίτερας σοβαρής κατάστασης της υγείας αιτούντος άσυλο, δεν μπορεί εκ προοιμίου να αποκλειστεί το ενδεχόμενο να ανακύψει τέτοιος κίνδυνος γι' αυτόν από τη μεταφορά του κατ' εφαρμογή του κανονισμού Δουβλίνο III.
- 67 Συγκεκριμένα, υπενθυμίζεται ότι η προβλεπόμενη στο άρθρο 4 του Χάρτη απαγόρευση της απάνθρωπης και εξευτελιστικής μεταχείρισης αντιστοιχεί προς εκείνην του άρθρου 3 της ΕΣΔΑ και ότι, στο μέτρο αυτό, η έννοια και η εμβέλειά της είναι, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 52, παράγραφος 3, του Χάρτη, ίδια με εκείνη που της αποδίδει η εν λόγω σύμβαση.
- 68 Από τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου σχετικά με το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ, η οποία πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά την ερμηνεία του άρθρου 4 του Χάρτη (βλ., συναφώς, απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011, N. S. κ.λπ., C-411/10 και C-493/10, EU:C:2011:865 N.S, σκέψεις 87 έως 91), προκύπτει ότι η ταλαιπωρία λόγω ασθένειας που οφείλεται σε φυσικά αίτια, ανεξάρτητα από το αν πρόκειται για σωματική ή ψυχική ασθένεια, ενδέχεται να εμπίπτει στο άρθρο 3 της ΕΣΔΑ σε περίπτωση που επιδεινώνεται ή υφίσταται κίνδυνος να επιδεινωθεί λόγω μεταχείρισης που απορρέει από συνθήκες κράτησης, από απέλαιση ή άλλα μέτρα για τα οποία οι αρχές μπορούν να

θεωρηθούν υπεύθυνες, τούτο δε υπό τον όρο ότι η προκαλούμενη ταλαιπωρία έχει τον ελάχιστο βαθμό σοβαρότητας που απαιτεί το άρθρο αυτό (βλ., συναφώς, απόφαση του ΕΔΔΑ, 13 Δεκεμβρίου 2016, *Paroshvili κατά Βελγίου*, CE:ECHR:2016:1213JUD004173810, σκέψεις 174 και 175).

- 69 Λαμβανομένου υπόψη του γενικού και απόλυτου χαρακτήρα του άρθρου 4 του Χάρτη, οι βασικές αυτές εκτιμήσεις είναι κρίσιμες και στο πλαίσιο του συστήματος του Δουβλίνου.
- 70 Συναφώς, τονίζεται ότι, όσον αφορά τις συνθήκες υποδοχής και την παρεχόμενη περίθαλψη στο υπεύθυνο κράτος μέλος, τα κράτη μέλη που δεσμεύονται από την οδηγία για την υποδοχή, μεταξύ των οποίων και η Δημοκρατία της Κροατίας, οφείλουν, ακόμα και στο πλαίσιο της διαδικασίας δυνάμει του κανονισμού Δουβλίνο III, σύμφωνα με τα άρθρα 17 έως 19 της οδηγίας αυτής, να παρέχουν στους αιτούντες άσυλο την απαραίτητη ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και συνδρομή οι οποίες περιλαμβάνουν, τουλάχιστον, τις πρώτες βοήθειες και την αναγκαία θεραπεία ασθενειών και σοβαρών πνευματικών διαταραχών. Υπό τις συνθήκες αυτές, και σύμφωνα με την αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ των κρατών μελών, υπάρχει ισχυρό τεκμήριο ότι η ιατρική περίθαλψη της οποίας θα τύχουν οι αιτούντες άσυλο στα κράτη μέλη θα είναι η κατάλληλη (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011, *N. S.* κ.λπ., C-411/10 και C-493/10, EU:C:2011:865, σκέψεις 78, 80, και 100 έως 105).
- 71 Εν προκειμένω, ούτε από την απόφαση περί παραπομπής ούτε από τα στοιχεία της δικογραφίας συνάγεται η συνδρομή βάσιμων λόγων που να οδηγούν στο συμπέρασμα ότι στην Κροατία υπάρχουν συστημικές ελλείψεις ως προς τη διαδικασία ασύλου και τις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων, ειδικότερα όσον αφορά την πρόσβαση στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, πράγμα άλλωστε το οποίο δεν υποστήριξαν ούτε οι προσφεύγοντες της κύριας δίκης. Αντιθέτως, από την εν λόγω απόφαση προκύπτει ότι η Δημοκρατία της Κροατίας διαθέτει, μεταξύ άλλων, στην πόλη Kutina κέντρο υποδοχής ειδικά προορισμένο για ευάλωτα άτομα, όπου τα πρόσωπα αυτά έχουν πρόσβαση σε ιατρική περίθαλψη παρεχόμενη από ιατρό και, σε επείγουσες περιπτώσεις, από το τοπικό νοσοκομείο ή ακόμα από το νοσοκομείο του Ζάγκρεμπ. Εκτός αυτού, οι σλοβενικές αρχές εξασφάλισαν από τις κροατικές αρχές τη διαβεβαίωση ότι οι προσφεύγοντες της κύριας δίκης θα τύγχαναν κατάλληλης ιατρικής περίθαλψης.
- 72 Επιπλέον, μολονότι είναι πιθανόν ότι, όσον αφορά ορισμένες σοβαρές και ειδικές παθήσεις, η κατάλληλη ιατρική περίθαλψη είναι διαθέσιμη μόνο σε ορισμένα κράτη μέλη (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 5ης Ιουνίου 2014, *I*, C-255/13, EU:C:2014:1291, σκέψεις 56 και 57), οι προσφεύγοντες της κύριας δίκης δεν υποστήριξαν ότι τούτο ισχύει στην περίπτωση τους.
- 73 Τούτου λεχθέντος, δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο η ίδια η μεταφορά αιτούντος άσυλο, η κατάσταση υγείας του οποίου είναι ιδιαίτερος σοβαρή, να συνεπάγεται πραγματικό κίνδυνο να υποστεί το πρόσωπο αυτό απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση κατά την έννοια του άρθρου 4 του Χάρτη, τούτο δε ανεξαρτήτως της ποιότητας των υπηρεσιών υποδοχής και της παρεχόμενης ιατρικής περίθαλψης στο κράτος μέλος που είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησής του.
- 74 Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, υπό συνθήκες κατά τις οποίες η μεταφορά αιτούντος άσυλο, ο οποίος πάσχει από ιδιαίτερος σοβαρή ψυχική ή σωματική πάθηση, συνεπάγεται πραγματικό και αποδεδειγμένο κίνδυνο σημαντικής και μη αναστρέψιμης επιδείνωσης της κατάστασης της υγείας του, η μεταφορά αυτή συνιστά απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση κατά την έννοια του εν λόγω άρθρου.
- 75 Κατά συνέπεια, όταν ο αιτών άσυλο προσκομίζει, ειδικότερα στο πλαίσιο της πραγματικής προσφυγής που του εξασφαλίζει το άρθρο 27 του κανονισμού Δουβλίνο III, αντικειμενικά στοιχεία, όπως για παράδειγμα ιατρικές βεβαιώσεις σχετικές με το πρόσωπό του, ικανά να αποδείξουν την ιδιαίτερη σοβαρότητα της κατάστασης της υγείας του και τις σημαντικές και μη αναστρέψιμες συνέπειες ενδεχόμενης μεταφοράς του επί της κατάστασης αυτής, οι αρχές του οικείου κράτους μέλους, περιλαμβανομένων των δικαστηρίων του, δεν μπορούν να αγνοήσουν τα στοιχεία αυτά. Αντιθέτως,

οφείλουν να εκτιμήσουν εάν υπάρχει κίνδυνος επέλευσης των συνεπειών αυτών όταν αποφασίζουν περί της μεταφοράς του ενδιαφερομένου ή, όσον αφορά τα δικαστήρια, όταν αποφαινόμενοι επί της νομιμότητας απόφασης περί μεταφοράς, δεδομένου ότι η εκτέλεση της εν λόγω απόφασης θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα την απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση του προσώπου αυτού (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 5ης Απριλίου 2016, Aranyosi και Căldăraru, C-404/15 και C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, σκέψη 88).

- 76 Ως εκ τούτου, οι ως άνω αρχές οφείλουν, στην περίπτωση αυτή, να άρουν κάθε σοβαρή αμφιβολία ως προς τις επιπτώσεις της μεταφοράς στην κατάσταση της υγείας του ενδιαφερομένου. Στο πλαίσιο αυτό, ειδικότερα δε όταν πρόκειται για σοβαρή ψυχιατρική πάθηση, δεν αρκεί η εξέταση των συνεπειών της φυσικής μεταφοράς του ενδιαφερομένου προσώπου από το ένα κράτος μέλος στο άλλο, αλλά πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το σύνολο των σημαντικών και μη αναστρέψιμων συνεπειών της εν λόγω μεταφοράς.
- 77 Στο πλαίσιο αυτό, οι αρχές του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους πρέπει να εξακριβώνουν αν η κατάσταση της υγείας του οικείου προσώπου μπορεί να διαφυλαχθεί καταλλήλως και επαρκώς με τη λήψη των προληπτικών μέτρων που προβλέπει ο κανονισμός Δουβλίνο III και, εφόσον τούτο ισχύει, να λαμβάνουν τα σχετικά μέτρα.
- 78 Συγκεκριμένα, από τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου προκύπτει ότι το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ δεν υποχρεώνει, καταρχήν, τα συμβαλλόμενα κράτη να μην προβαίνουν σε απομάκρυνση ή απέλαση προσώπου, εφόσον αυτό είναι σε θέση να ταξιδέψει και υπό τον όρο ότι έχουν ληφθεί συναφώς τα αναγκαία, κατάλληλα και προσαρμοσμένα στην κατάσταση του εν λόγω προσώπου μέτρα (βλ., συναφώς, ΕΔΔΑ, αποφάσεις της 4ης Ιουλίου 2006, Karim κατά Σουηδίας, CE:ECHR:2006:0704DEC002417105, σκέψη 2, και της 30ής Απριλίου 2013, Kochieva κ.λπ. κατά Σουηδίας, CE:ECHR:2013:0430DEC007520312, σκέψη 35).
- 79 Όσον αφορά ειδικότερα τις περιστάσεις υπό τις οποίες τα προβλήματα ψυχιατρικής φύσης που αντιμετωπίζει αιτών άσυλο οδηγούν στη διάγνωση αυτοκτονικών τάσεων του προσώπου αυτού, όπως έχει κρίνει επανειλημμένως το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, το γεγονός ότι ένα πρόσωπο του οποίου έχει διαταχθεί η απομάκρυνση απειλεί να αυτοκτονήσει δεν επιβάλλει στο συμβαλλόμενο κράτος την υποχρέωση να μην εκτελέσει το σχεδιαζόμενο μέτρο, εφόσον λαμβάνει συγκεκριμένα μέτρα για να αποτρέψει την πραγμάτωση της απειλής (βλ. αποφάσεις του ΕΔΔΑ, 7 Οκτωβρίου 2004, Dragan κ.λπ. κατά Γερμανίας, CE:ECHR:2004:1007DEC003374303, σκέψη 1· 4 Ιουλίου 2006, Karim κατά Σουηδίας, CE:ECHR:2006:0704DEC002417105, σκέψη 2, καθώς και 30 Απριλίου 2013, Kochieva κ.λπ. κατά Σουηδίας, CE:ECHR:2013:0430DEC007520312, σκέψη 34).
- 80 Όσον αφορά τα ως άνω προληπτικά μέτρα, υπογραμμίζεται ότι το κράτος μέλος που πρέπει να προβεί στη μεταφορά μπορεί να συνεργαστεί με το υπεύθυνο κράτος μέλος, σύμφωνα με το άρθρο 8 του κανονισμού εφαρμογής, προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι ο ενδιαφερόμενος αιτών άσυλο θα τύχει ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης κατά τη διάρκεια της μεταφοράς και κατά το πέρας αυτής.
- 81 Συναφώς, το κράτος μέλος που προβαίνει στη μεταφορά πρέπει να είναι σε θέση να την οργανώσει κατά τέτοιο τρόπο ώστε ο ενδιαφερόμενος αιτών άσυλο να συνοδεύεται, κατά τη μεταφορά, από κατάλληλο ιατρικό προσωπικό, εξοπλισμένο με το υλικό, τους πόρους και τα φάρμακα που είναι αναγκαία, προκειμένου να αποτραπεί το ενδεχόμενο να επιδεινωθεί η υγεία του ή να εκδηλωθεί επιθετική συμπεριφορά προς τον εαυτό του ή προς τρίτους.
- 82 Το εν λόγω κράτος μέλος πρέπει να είναι επίσης σε θέση να εξασφαλίσει ότι ο ενδιαφερόμενος αιτών άσυλο τυγχάνει περίθαλψης ήδη από τη στιγμή της άφισξής του στο υπεύθυνο κράτος μέλος. Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι τα άρθρα 31 και 32 του κανονισμού Δουβλίνο III επιβάλλουν στο κράτος μέλος που εκτελεί τη μεταφορά να γνωστοποιεί στο υπεύθυνο κράτος μέλος τις πληροφορίες σχετικά με την

κατάσταση της υγείας του αιτούντος άσυλο οι οποίες μπορούν να παράσχουν στο κράτος μέλος αυτό τη δυνατότητα να του προσφέρει την άμεση ιατροφαρμακευτική περίθαλψη που απαιτείται για την προστασία των ζωτικών συμφερόντων του.

- 83 Συνεπώς, το τυποποιημένο έντυπο που περιλαμβάνεται στο παράρτημα VI του κανονισμού εφαρμογής και το κοινό πιστοποιητικό υγείας του παραρτήματος IX του ίδιου αυτού κανονισμού μπορούν να χρησιμοποιηθούν προκειμένου να ενημερωθεί το υπεύθυνο κράτος μέλος ως προς το ότι ο ενδιαφερόμενος αιτών άσυλο χρήζει ιατρικής συνδρομής και περίθαλψης κατά την άφιξή του καθώς και ως προς όλες τις κρίσιμες πτυχές της πάθησής του και της περίθαλψης που θα απαιτηθεί στο μέλλον. Σε μια τέτοια περίπτωση, οι πληροφορίες αυτές πρέπει να γνωστοποιηθούν εντός εύλογου χρονικού διαστήματος πριν από την εκτέλεση της μεταφοράς, ούτως ώστε να εξασφαλιστεί στο υπεύθυνο κράτος μέλος αρκετός χρόνος για να λάβει τα αναγκαία μέτρα. Το κράτος μέλος που εκτελεί τη μεταφορά μπορεί επίσης να λάβει από το υπεύθυνο κράτος μέλος τη διαβεβαίωση ότι η απαραίτητη περίθαλψη θα είναι διαθέσιμη ήδη κατά την άφιξη του ενδιαφερομένου.
- 84 Εφόσον κρίνει ότι τα προληπτικά αυτά μέτρα αρκούν για να αποκλεισθεί κάθε πραγματικός κίνδυνος απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης σε περίπτωση μεταφοράς του ενδιαφερομένου αιτούντος άσυλο, το αρμόδιο δικαστήριο θα πρέπει να λάβει τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσει ότι οι αρχές του κράτους μέλους που έχει υποβάλει το αίτημα θα θέσουν τα ως άνω προληπτικά μέτρα σε εφαρμογή πριν τη μεταφορά του ενδιαφερομένου. Εφόσον παραστεί ανάγκη, η κατάσταση της υγείας του τελευταίου θα πρέπει να αξιολογηθεί εκ νέου πριν την εκτέλεση της μεταφοράς.
- 85 Αντιθέτως, στην περίπτωση κατά την οποία η λήψη των εν λόγω προληπτικών μέτρων δεν αρκεί, λαμβανομένης υπόψη της ιδιαίτερης σοβαρότητας της πάθησης του ενδιαφερομένου αιτούντος άσυλο, για να εξασφαλιστεί ότι η μεταφορά του δεν συνεπάγεται πραγματικό κίνδυνο σημαντικής και μη αναστρέψιμης επιδείνωσης της κατάστασης της υγείας του, οι αρχές του οικείου κράτους μέλους οφείλουν να αναστείλουν την εκτέλεση της μεταφοράς του προσώπου αυτού, τούτο δε για όσο διάστημα η κατάστασή του δεν επιτρέπει τη μεταφορά του.
- 86 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά το άρθρο 29, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο III, η μεταφορά του αιτούντος από το κράτος μέλος που υπέβαλε το αίτημα προς το υπεύθυνο κράτος μέλος πραγματοποιείται μόλις αυτό είναι «πρακτικά δυνατόν». Όπως προκύπτει από το άρθρο 9 του κανονισμού εφαρμογής, η κατάσταση της υγείας του αιτούντος άσυλο αποτελεί έναν από τους «φυσικούς λόγους» που δύνανται να δικαιολογήσουν την αναβολή της μεταφοράς.
- 87 Επομένως, αν η κατάσταση της υγείας του ενδιαφερομένου αιτούντος άσυλο δεν επιτρέπει τη μεταφορά του, τότε απόκειται στο κράτος μέλος που υπέβαλε το αίτημα να ενημερώσει πάραυτα το υπεύθυνο κράτος σχετικά με την οφειλόμενη στην κατάσταση του εν λόγω αιτούντος αναβολή της μεταφοράς του, κατά τα προβλεπόμενα στην ανωτέρω διάταξη.
- 88 Σε περίπτωση που τυχόν διαπιστώσει ότι η κατάσταση της υγείας του ενδιαφερομένου αιτούντος άσυλο δεν αναμένεται να βελτιωθεί στο εγγύς μέλλον, ή ότι υπάρχει κίνδυνος η μακροχρόνια αναβολή της διαδικασίας να επιβαρύνει την κατάστασή του, το κράτος μέλος που υπέβαλε το αίτημα έχει τη δυνατότητα να επιλέξει να εξετάσει το ίδιο την αίτηση του προσώπου αυτού κάνοντας χρήση της «ρήτρας διακριτικής ευχέρειας» του άρθρου 17, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο III (βλ., συναφώς, απόφαση της 30ής Μαΐου 2013, Halaf, C-528/11, EU:C:2013:342, σκέψη 38). Ωστόσο, είναι γεγονός ότι η ως άνω διάταξη, εξεταζόμενη υπό το πρίσμα του άρθρου 4 του Χάρτη, δεν μπορεί να ερμηνευθεί, σε μία περίπτωση όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, υπό την έννοια ότι συνεπάγεται υποχρέωση του εν λόγω κράτους μέλους να εφαρμόσει την ως άνω ρήτρα.
- 89 Εν πάση περιπτώσει, εάν υποτεθεί ότι η κατάσταση της υγείας του ενδιαφερομένου αιτούντος άσυλο δεν επιτρέπει στο κράτος μέλος που υπέβαλε το αίτημα να προβεί στη μεταφορά του πριν την παρέλευση της προθεσμίας των έξι μηνών που προβλέπεται στο άρθρο 29, παράγραφος 1, του

κανονισμού Δουβλίνο III, το υπεύθυνο κράτος μέλος απαλλάσσεται από την υποχρέωσή του να αναλάβει τον ενδιαφερόμενο, με αποτέλεσμα η ευθύνη να μεταβιβάζεται στο πρώτο κράτος μέλος, κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 2 του άρθρου αυτού.

- 90 Στο αιτούν δικαστήριο απόκειται να εξακριβώσει κατά πόσον, στην υπόθεση της κύριας δίκης, η κατάσταση της υγείας της C. K. είναι τόσο σοβαρή ώστε να υπάρχουν βάσιμες αμφιβολίες που να οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η μεταφορά της ενδέχεται να συνεπάγεται πραγματικό κίνδυνο απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισής της, κατά την έννοια του άρθρου 4 του Χάρτη. Εφόσον τούτο ισχύει, το δικαστήριο αυτό θα πρέπει να άρει τις αμφιβολίες αυτές εξασφαλίζοντας ότι τα προληπτικά μέτρα για τα οποία γίνεται λόγος στις σκέψεις 81 έως 83 της παρούσας απόφασης θα ληφθούν πριν από τη μεταφορά της C. K. ή, εφόσον κριθεί αναγκαίο, ότι η μεταφορά της θα αναβληθεί έως ότου η κατάσταση της υγείας της επιτρέψει την πραγματοποίησή της.
- 91 Στο πλαίσιο αυτό, είναι αβάσιμο το επιχείρημα της Επιτροπής, σύμφωνα με το οποίο από το άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού Δουβλίνο III προκύπτει ότι μόνον η ύπαρξη συστημικών ελλείψεων στο υπεύθυνο κράτος μέλος μπορεί να ασκήσει επιρροή στην υποχρέωση μεταφοράς αιτούντος άσυλο προς το εν λόγω κράτος μέλος.
- 92 Συγκεκριμένα, ουδόλως προκύπτει από το γράμμα της διάταξης αυτής ότι πρόθεση του νομοθέτη της Ένωσης ήταν να ρυθμίσει άλλη περίπτωση πλην αυτής των συστημικών ελλείψεων που εμποδίζουν κάθε μεταφορά αιτούντων άσυλο προς συγκεκριμένο κράτος μέλος. Ως εκ τούτου, η ως άνω διάταξη δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αποκλείει το ενδεχόμενο εκτιμήσεις σχετικές με πραγματικούς και αποδεδειγμένους κινδύνους απάνθρωπης και εξευτελιστικής μεταχείρισης, κατά την έννοια του άρθρου 4 του Χάρτη, να δύνανται, υπό εξαιρετικές περιστάσεις όπως αυτές τις οποίες αφορά η παρούσα απόφαση, να έχουν συνέπειες για τη μεταφορά συγκεκριμένου αιτούντος άσυλο.
- 93 Εκτός αυτού, μια τέτοια ερμηνεία του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού Δουβλίνο III δεν συνάδει, αφενός, προς τον γενικό χαρακτήρα του άρθρου 4 του Χάρτη, το οποίο απαγορεύει οποιαδήποτε μορφή απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης. Αφετέρου, η δυνατότητα των κρατών μελών να παραβλέπουν πραγματικό και αποδεδειγμένο κίνδυνο απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης τον οποίο διατρέχει αιτών άσυλο με το πρόσχημα ότι ο κίνδυνος αυτός δεν προκύπτει από συστημικές ελλείψεις στο υπεύθυνο κράτος μέλος είναι προδήλως αντίθετη προς τον απόλυτο χαρακτήρα της προαναφερθείσας απαγόρευσης.
- 94 Ομοίως, η ερμηνεία του άρθρου 4 του Χάρτη που διαλαμβάνεται στην παρούσα απόφαση δεν αναιρείται από την απόφαση της 10ης Δεκεμβρίου 2013, *Abdullahi* (C-394/12, EU:C:2013:813, σκέψη 60), με την οποία το Δικαστήριο έκρινε κατ' ουσίαν, όσον αφορά τον κανονισμό Δουβλίνο II, ότι, υπό συνθήκες όπως εκείνες της υπόθεσης επί της οποίας εκδόθηκε η εν λόγω απόφαση, ο αιτών άσυλο μπορεί να προσβάλει την απόφαση περί μεταφοράς του μόνον εφόσον επικαλείται την ύπαρξη συστημικών ελλείψεων στο υπεύθυνο κράτος μέλος. Συγκεκριμένα, εκτός του ότι το Δικαστήριο έχει αποφανθεί, όπως υπομνήσθηκε με τη σκέψη 62 της παρούσας απόφασης, ότι, όσον αφορά τα χορηγούμενα στους αιτούντες άσυλο δικαιώματα, ο κανονισμός Δουβλίνο III διαφέρει ουσιωδώς από τον κανονισμό Δουβλίνο II, υπενθυμίζεται ότι η ως άνω απόφαση εκδόθηκε επί υπόθεσης που αφορούσε υπήκοο ο οποίος δεν προέβαλε, ενώπιον του Δικαστηρίου, ειδικές περιστάσεις δυνάμενες να οδηγήσουν στο συμπέρασμα ότι η μεταφορά του ήταν, αυτή καθαυτή, αντίθετη προς το άρθρο 4 του Χάρτη. Επομένως, το Δικαστήριο απλώς υπενθύμισε την προγενέστερη απόφασή του της 21ης Δεκεμβρίου 2011, *N. S.* κ.λπ. (C-411/10 και C-493/10, EU:C:2011:865), η οποία αφορά την αδυναμία πραγματοποίησης κάθε μεταφοράς αιτούντων άσυλο προς κράτος μέλος στο οποίο υφίστανται συστημικές ελλείψεις όσον αφορά τη διαδικασία ασύλου ή τις συνθήκες υποδοχής τους.
- 95 Τέλος, η εν λόγω ερμηνεία σέβεται απολύτως την αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης δεδομένου ότι όχι μόνο δεν θέτει εν αμφιβόλω την ύπαρξη τεκμηρίου σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων σε κάθε κράτος μέλος, αλλά εξασφαλίζει ότι τα κράτη μέλη λαμβάνουν δεόντως υπόψη τις διαλαμβανόμενες στην παρούσα απόφαση εξαιρετικές περιστάσεις. Κατά τα λοιπά, αν ένα κράτος μέλος προέβαινε στη

μεταφορά αιτούντος άσυλο υπό ανάλογες συνθήκες, η συνεπαγόμενη απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση δεν θα καταλογιζόταν άμεσα ή έμμεσα στις αρχές του υπεύθυνου κράτους μέλους, αλλά μόνο στο πρώτο κράτος μέλος.

- 96 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των ανωτέρω εκτιμήσεων, η απάντηση που πρέπει να δοθεί στο δεύτερο, στο τρίτο και στο τέταρτο ερώτημα είναι ότι το άρθρο 4 του Χάρτη έχει την έννοια ότι:
- ακόμα και στην περίπτωση κατά την οποία δεν συντρέχουν βάσιμοι λόγοι που να οδηγούν στο συμπέρασμα ότι υπάρχουν συστημικές ελλείψεις στο κράτος μέλος το οποίο είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης ασύλου, η μεταφορά αιτούντος άσυλο στο πλαίσιο του κανονισμού Δουβλίνο III μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνον υπό συνθήκες που αποκλείουν το ενδεχόμενο η εν λόγω μεταφορά να συνεπάγεται πραγματικό και αποδεδειγμένο κίνδυνο ο ενδιαφερόμενος να υποστεί απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση, κατά την έννοια του άρθρου αυτού,
 - υπό περιστάσεις κατά τις οποίες η μεταφορά αιτούντος άσυλο, ο οποίος πάσχει από ιδιαίτερος σοβαρή ψυχική ή σωματική πάθηση, συνεπάγεται πραγματικό και αποδεδειγμένο κίνδυνο σημαντικής και μη αναστρέψιμης επιδείνωσης της κατάστασης της υγείας του, η μεταφορά αυτή συνιστά απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση κατά την έννοια του άρθρου αυτού,
 - στις αρχές του κράτους μέλους που πρέπει να εκτελέσει τη μεταφορά και, εφόσον παραστεί ανάγκη, στα δικαστήριά του, απόκειται να άρουν κάθε σοβαρή αμφιβολία ως προς τις επιπτώσεις της μεταφοράς στην κατάσταση της υγείας του ενδιαφερομένου, λαμβάνοντας τα αναγκαία προληπτικά μέτρα ώστε η μεταφορά του να πραγματοποιηθεί υπό συνθήκες που καθιστούν δυνατό να διαφυλαχθεί καταλλήλως και επαρκώς η κατάσταση της υγείας του προσώπου αυτού. Σε περίπτωση κατά την οποία, λαμβανομένης υπόψη της ιδιαίτερης σοβαρότητας της πάθησης του οικείου αιτούντος άσυλο, η λήψη των εν λόγω προληπτικών μέτρων δεν αρκεί για να εξασφαλιστεί ότι η μεταφορά του δεν συνεπάγεται πραγματικό κίνδυνο σημαντικής και μη αναστρέψιμης επιδείνωσης της κατάστασης της υγείας του, οι αρχές του εν λόγω κράτους μέλους οφείλουν να αναστείλουν την εκτέλεση της μεταφοράς του προσώπου αυτού, τούτο δε για όσο διάστημα η κατάστασή του δεν επιτρέπει μια τέτοια μεταφορά, και
 - εφόσον παραστεί ανάγκη, αν διαπιστωθεί ότι η κατάσταση της υγείας του ενδιαφερομένου αιτούντος άσυλο δεν αναμένεται να βελτιωθεί στο εγγύς μέλλον, ή ότι υπάρχει κίνδυνος η μακροχρόνια αναβολή της διαδικασίας να επιβαρύνει την κατάστασή του, το κράτος μέλος που υπέβαλε το αίτημα έχει τη δυνατότητα να επιλέξει να εξετάσει το ίδιο την αίτηση του προσώπου αυτού κάνοντας χρήση της «ρήτρας διακριτικής ευχέρειας» του άρθρου 17, παράγραφος 1, του κανονισμού Δουβλίνο III.
- 97 Το άρθρο 17, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού, εξεταζόμενο υπό το πρίσμα του άρθρου 4 του Χάρτη, δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, υπό περιστάσεις όπως οι επίμαχες στην κύρια δίκη, υποχρεώνει το εν λόγω κράτος μέλος να εφαρμόσει την ως άνω ρήτρα.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 98 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπíπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πέμπτο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 17, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΕ) 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα, έχει την έννοια ότι το ζήτημα της εκ μέρους κράτους μέλους εφαρμογής της «ρήτρας διακριτικής ευχέρειας» την οποία προβλέπει η διάταξη αυτή δεν εμπίπτει μόνο στο εθνικό δίκαιο και στην ερμηνεία που του αποδίδει το Συνταγματικό Δικαστήριο του εν λόγω κράτους μέλους, αλλά συνιστά ζήτημα ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης, κατά την έννοια του άρθρου 267 ΣΛΕΕ.
- 2) Το άρθρο 4 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει την έννοια ότι:
 - ακόμα και στην περίπτωση κατά την οποία δεν συντρέχουν βάσιμοι λόγοι που να οδηγούν στο συμπέρασμα ότι υπάρχουν συστημικές ελλείψεις στο κράτος μέλος το οποίο είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης άσυλο, η μεταφορά αιτούντος άσυλο στο πλαίσιο του κανονισμού 604/2013 μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνον υπό συνθήκες που αποκλείουν το ενδεχόμενο η εν λόγω μεταφορά να συνεπάγεται πραγματικό και αποδεδειγμένο κίνδυνο ο ενδιαφερόμενος να υποστεί απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση, κατά την έννοια του άρθρου αυτού,
 - υπό περιστάσεις κατά τις οποίες η μεταφορά αιτούντος άσυλο, ο οποίος πάσχει από ιδιαιτέρως σοβαρή ψυχική ή σωματική πάθηση, συνεπάγεται πραγματικό και αποδεδειγμένο κίνδυνο σημαντικής και μη αναστρέψιμης επιδείνωσης της κατάστασης της υγείας του, η μεταφορά αυτή συνιστά απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση κατά την έννοια του άρθρου αυτού,
 - στις αρχές του κράτους μέλους που πρέπει να εκτελέσει τη μεταφορά και, εφόσον παραστεί ανάγκη, στα δικαστήριά του, απόκειται να άρουν κάθε σοβαρή αμφιβολία ως προς τις επιπτώσεις της μεταφοράς στην κατάσταση της υγείας του ενδιαφερομένου, λαμβάνοντας τα αναγκαία προληπτικά μέτρα ώστε η μεταφορά του να πραγματοποιηθεί υπό συνθήκες που καθιστούν δυνατό να διαφυλαχθεί καταλλήλως και επαρκώς η κατάσταση της υγείας του προσώπου αυτού. Σε περίπτωση κατά την οποία, λαμβανομένης υπόψη της ιδιαίτερης σοβαρότητας της πάθησης του οικείου αιτούντος άσυλο, η λήψη των εν λόγω προληπτικών μέτρων δεν αρκεί για να εξασφαλιστεί ότι η μεταφορά του δεν συνεπάγεται πραγματικό κίνδυνο σημαντικής και μη αναστρέψιμης επιδείνωσης της κατάστασης της υγείας του, οι αρχές του εν λόγω κράτους μέλους οφείλουν να αναστείλουν την εκτέλεση της μεταφοράς του προσώπου αυτού, τούτο δε για όσο διάστημα η κατάστασή του δεν επιτρέπει μια τέτοια μεταφορά, και
 - εφόσον παραστεί ανάγκη, αν διαπιστωθεί ότι η κατάσταση της υγείας του ενδιαφερομένου αιτούντος άσυλο δεν αναμένεται να βελτιωθεί στο εγγύς μέλλον, ή ότι υπάρχει κίνδυνος η μακροχρόνια αναβολή της διαδικασίας να επιβαρύνει την κατάστασή του, το κράτος μέλος που υπέβαλε το αίτημα έχει τη δυνατότητα να επιλέξει να εξετάσει το ίδιο την αίτηση του προσώπου αυτού κάνοντας χρήση της «ρήτρας διακριτικής ευχέρειας» του άρθρου 17, παράγραφος 1, του κανονισμού 604/2013.

Το άρθρο 17, παράγραφος 1, του κανονισμού 604/2013, εξεταζόμενο υπό το πρίσμα του άρθρου 4 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, υπό περιστάσεις όπως οι επίμαχες στην κύρια δίκη, υποχρεώνει το εν λόγω κράτος μέλος να εφαρμόσει την ως άνω ρήτρα.

(υπογραφές)